

Dr hab. Krzysztof Gąsior, prof. UJK
Specjalista psychologii klinicznej
Superwizor psychoterapii uzależnień
Certyfikowany psychoterapeuta PTP
Katedra Psychologii
Uniwersytet Jana Kochanowskiego
Kielce

Kielce, 15 listopad 2022 r.

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

Pani Doroty Reczek pod tytułem „Motywacja do zmiany jako mediator związku między dystrybucją zasobów psychospołecznych a przystosowaniem osobistym mężczyzn uzależnionych od alkoholu”

napisanej pod kierunkiem dr hab. Iwony Niewiadomskiej, prof. UJK

Podjęta w prezentowanej pracy problematyka jest istotna i ważna zarówno ze względów teoretycznych jak i praktycznych. Zaburzenia związane z używaniem alkoholu należą do jednych z najbardziej rozpowszechnionych zaburzeń psychicznych. Obejmują one 7,3% osób dorosłych w Polsce, które przynajmniej raz w życiu doświadczyły z tego powodu poważnych problemów wg najnowszego badania EZOP II. Ekstrapolacja wyników tych badań pozwala stwierdzić, że jest to grupa ponad 2,3 mln osób, w której ewidentnie dominują mężczyźni. Doświadczenia terapeutyczne wskazują na to, że jednym z najważniejszych problemów do rozwiązania w związku z efektywnością pomocy kierowanej do tej grupy jest motywowanie osób nadużywających i/lub uzależnionych od alkoholu do zmiany oraz podejmowanie przez nich terapii. Jest to problem zarówno teoretyczny (związany z mechanizmami zaburzenia) jak i wynikający z zapotrzebowania społecznego i polityki społecznej prowadzonej przez państwo. Osoby przejawiające cechy tego zaburzenia nie tylko ulegają samodestrukcji (zarówno na poziomie zdrowia somatycznego jak i psychicznego) ale wnoszą tę destrukcję do życia rodzinnego i społecznego. Koszty związane z nadużywaniem alkoholu w naszym kraju Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2018 roku oceniła na poziomie blisko 31 mld złotych, przy czym wpływy z akcyzy w tymże roku objęły sumę 12 mld złotych.

Głównym celem pracy Pani Doroty Reczek jest ocena motywacji do zmiany jako mediatora związku między dystrybucją zasobów psychospołecznych a przystosowaniem mężczyzn uzależnionych od alkoholu. Cel ten wpisuje się znakomicie w najnowsze trendy

badani nad problematyką zaburzeń związanych z używaniem alkoholu zarówno w kontekście teoretycznym jak i pragmatycznym.

Przedłożona praca ma charakter empiryczny i odnosi się do obszaru psychologii klinicznej, szczególnie zaś mieści się w problematyce alkoholologii oraz pomocy psychologicznej i psychoterapii uzależnień. Warto przy tym wspomnieć, że psychoterapia uzależnień obecnie ma stać się (właściwie już się staje) specjalizacją w zakresie nauk medycznych i ochrony zdrowia w Polsce. Tak więc rozprawa doktorska Pani Doroty Reczek pojawia się w niezwykle ważnym momencie z punktu widzenia praktyki ochrony zdrowia w naszym kraju.

Praca składa się (poza wstępem i zakończeniem) z trzech części: teoretycznej, podstaw metodologicznych badań własnych oraz wyników badań własnych. Części te ujęte są w postaci rozdziałów: pierwszych pięć stanowi część teoretyczną, podstawy metodologiczne badań własnych obejmują rozdział szósty, trzy kończące rozdziały tworzą ostatnią część rozprawy poświęconą analizie i dyskusji uzyskanych wyników badań. Pracę wieńczy zestaw cytowanej literatury, streszczenia oraz spis tabel i rycin oraz aneksy. Struktura pracy jest więc typowa dla prac empirycznych.

Część teoretyczna rozprawy. Składa się ona z pięciu dość obszernych rozdziałów. W pierwszym rozdziale Autorka przedstawia specyfikę zjawiska uzależnienia od alkoholu. W zarysie ukazuje etiologię jak i skalę zaburzeń związanych z uzależnieniem od alkoholu, również w okresie pandemii spowodowanej COVID-19. Sporo uwagi poświęca wielowymiarowym skutkom picia alkoholu w Polsce. Na uwagę zasługuje jednak podrozdział 1.4., gdzie przedstawiono objawy uzależnienia od alkoholu zarówno w, chciałoby się powiedzieć, „starej” klasyfikacji ICD-10, obecnej DSM-5 jak i wprowadzanej ICD-11. Autorka nie tylko przedstawia „fakty” zawarte w tych kwalifikacjach przejrzyście je tabelaryzując, ale również odnosi się do nich w sposób krytyczny. Rozdział II skupia się na przeglądzie zagadnień związanych z przystosowaniem osobistym osób uzależnionych. Po przedstawieniu charakterystyki i definicji przystosowania napotykamy bardzo ciekawy paragraf dotyczący przystosowawczego funkcjonowania osób uzależnionych na różnych etapach rozwoju nałogu. Rozważania Autorki uwzględniają różne poziomy przystosowania, poczynając od neurobiologicznego, poznawczego (łącznie z koncepcją nieprzystosowawczych schematów Younga), psychologicznego (koncepcja mechanizmów uzależnienia Mellibrudy) aż do wielowymiarowego ujęcia Glatta czy Brown. Te ostatnie wyniknęły bardziej z praktyki społecznej i terapeutycznej niż z badań empirycznych.

Przedstawienie tychże koncepcji rozwoju uzależnienia w kontekście przystosowania uznać jednak należy za walor zakresu przeglądu dokonanego przez Doktorantkę niż jego wadę. Świadczy to bowiem o Jej otwartości na łączenie „szkiełka i oka” – namysłu naukowego i praktyki społecznej, w tym przypadku terapeutycznej i pomocowej. Kolejny rozdział z części teoretycznej obrazuje zagadnienia dystrybucji zasobów w uzależnieniu. W znacznym stopniu jest to novum! Niestety, niewielu badaczy i autorów zajmowało się odniesieniem dystrybucji zasobów w ujęciu Hobfolla w odniesieniu do osób uzależnionych od alkoholu. Na gruncie polskim jest ich jeszcze mniej. Wszystkie polskie prace i badania przytacza Doktorantka, a ich autorami są przede wszystkim: Modrzyński, Chodkiewicz, Gruszczyńska czy Niewiadomska. Bardzo cenną wartością tego rozdziału jest przedstawienie koncepcji i badań (światowych jak i polskich) nad zasobami w związku z różnymi aspektami uzależnienia tj. w trakcie jego rozwoju, w czasie zdrowienia czy w procesie nawrotu. Jest to kompletne strukturalnie przedstawienie zagadnienia.

Kolejny etap analiz teoretycznych dotyczy znaczenia dystrybucji zasobów w przystosowaniu osoby uzależnionej. Brzmi to bardzo „sucho”, ale związane jest z najważniejszą chyba problematyką zmiany u osób uzależnionych: co uruchamia powrót do zdrowego i przystosowawczego funkcjonowania? Autorka w pierwszej kolejności przedstawia zasoby wyzwalające proces zdrowienia opisane przez Modrzyńskiego, Chodkiewicza czy Cierpiałkowską, by następnie przedstawić adaptacyjną funkcję zasobów teoretycznie ujętych przez Hobfolla. Rozdział kończą bardzo aktualne treści związane ze znaczeniem dystrybucji zasobów w przystosowaniu w czasie pandemii. Kolejny, bardzo ważny rozdział z punktu widzenia projektowanych badań to analiza literatury dotycząca roli motywacji w związku między dystrybucją zasobów a przystosowaniem osób uzależnionych. Autorka przegląd literatury rozpoczyna od przedstawienia motywacji do zmiany w ujęciu Transteoretycznego Modelu Zmiany (TTM) w pierwotnym ujęciu Prochaski i DiClemente. Co warto zauważyć Doktorantka z dużą wnikliwością opisuje jego różnorodne odmiany zwłaszcza w odniesieniu do osób uzależnionych. W tym przypadku skupia się na przełomie, czyli koncepcji „dna”, jako punkcie przełomowym związanym z uruchomieniem procesu zmiany u osób uzależnionych. Ten moment badało wielu autorów poczynając od Glatta aż do Chodkiewicza, by odnieść się do polskich badań. Warto jednak zauważyć, że określenie „osiągnąć dno” związane jest bardziej z tradycją czy pojęciami wypracowanymi przez ruch samopomocowy AA. Tymczasem w literaturze psychologicznej z powodzeniem funkcjonuje pojęcie „frustracji egzystencjalnej”, które z naukową wnikliwością opisuje ten moment w doświadczeniu m. in. alkoholików

(Frankl, Maholick). Trochę zapomniane ale jakże adekwatnie odnoszące się do opisywanego zjawiska.

W kolejnym podrozdziale Autorka jasno uzasadnia wyjaśnienia zawarte w teorii Hobfolla (COR) odnoszące się do motywacji zaprzestania picia związanej z doświadczeniem utraty zasobów. Tak więc w ujęciu teoretycznym Autorka „domyka” rozważania nad motywacją do zmiany u osób uzależnionych związanych z „osiągnięciem dna”, doznaniem frustracji egzystencjalnej i utratą zasobów ukazując, że mogą wszystkie te czynniki dotyczyć jednego zjawiska, jednego doświadczenia. Efektem tych rozważań jest rozdział kolejny: skuteczność oddziaływań wobec osób uzależnionych. Rozpoczyna go podrozdział dotyczący efektywności oddziaływań prawnych. Wydaje się, że jest to najbardziej kontrowersyjny rozdział, co do zawartości merytorycznej. Chodzi tu o oddziaływania prawne i ich skuteczność w Polsce. Pozornie podrozdział ten przytacza najbardziej aktualne dane dotyczące oceny efektywności oddziaływań prawnych związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych w Polsce. Autorka opisuje instytucje zobowiązania do leczenia osób uzależnionych od alkoholu w systemie prawnym w Polsce. Przytacza też wyniki raportu Najwyższej Izby Kontroli dotyczące tegoż zobowiązania. Posługuje się przy tym określeniem „przymus leczenia” choć takiego określenia w przepisach nie ma. Jest określenie „zobowiązanie do leczenia”. Nie jest to tylko sprawa nazewnictwa, ponieważ nie poddanie się zobowiązaniu do podjęcia leczenia nie grozi w sumie żadnymi skutkami prawnymi. Ad rem: raport NIK nie jest badaniem skuteczności oddziaływań terapeutycznych czy psychospołecznych. Nie jest badaniem spełniającym standardy oceny efektywności leczenia. Jest to opinia sporządzona na podstawie analizy dokumentacji oraz ankiet wypełnianych przez Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Polsce. Tego typu analizie i raportowi sporządzonemu na jej podstawie można postawić wiele zarzutów metodologicznych i metodycznych. Myśląc o przyszłej publikacji związanej z dysertacją, zastanowić się należy nad utrzymaniem tego podrozdziału/ paragrafu w pracy.

Podrozdział dotyczący skuteczności uzależnienia od alkoholu również budzi pewne wątpliwości. Przedstawia on bardziej narrację popularno-naukową niż rzetelne przedstawienie badań w tym obszarze. Choć jest dość obszerny ale brakuje w nim jasnej myśli i rzetelnych danych. W Polsce badaczami, którzy są niewątpliwie ekspertami w dziedzinie badań nad skutecznością psychoterapii (i to w jej różnorodnych odmianach) to Jadwiga Rakowska i Czesław Czabała (ten ostatni jest przytaczany w zestawie literatury). Jest to jednak uwaga poboczna, gdyż problematyką pracy nie jest ogólna skuteczność psychoterapii osób

uzależnionych ile czynniki z nią powiązane. Projekt i proponowany model badań jest więc bardziej wnikliwy i bardziej eksplorujący niż ogólne konotacje w tym zakresie.

Podsumowując, wprowadzenie w problematykę badań własnych zawarte w pierwszej, teoretycznej części monografii jest kompletne, opiera się na najnowszej literaturze, cechuje je, poza przytoczonymi wcześniej uwagami, spójność. Prowadzi ono w sposób jasny do zarysowania braków w wyjaśnianiu tak ważnych teoretycznych zagadnień jak rola motywacji w związku między zasobami a przystosowaniem osób uzależnionych.

Część metodologiczna rozprawy

Na część metodologiczną składa się szeroko i wnikliwie opisany rozdział VI. Po przedstawieniu problematyki badań następuje jej dokładne uzasadnienie. Rzadko w dysertacjach doktorskich można spotkać tak twórcze uzasadnienie podejmowanej problematyki badań własnych. Przedstawienie problemów badawczych i hipotez jest logicznie powiązane zarówno z wynikami przeglądu literatury jak i z uzasadnieniem podjętych badań. Hipotezy badawcze są jasno i metodologicznie poprawnie sformułowane. Autorka dysertacji sformułowała aż sześć grup hipotez (łącznie 24 hipotezy szczegółowe). Z jednej strony świadczy to o wysoce analitycznym podejściu do zagadnienia, z drugiej zaś nieco zaciemnia ogólny obraz i przekaz. Zapewne niektóre szczegółowe hipotezy można by połączyć ze sobą i zmniejszyć w ten sposób ich liczbę. Nie jest to jednak zarzut o charakterze metodologicznym, ile dotyczącym łatwości i przejrzystości wyводу Autorki.

Strategia prowadzonych badań (wraz z badaniami pilotażowymi) przedstawiona została w sposób klarowny i systematyczny, podobnie jak i procedura badawcza. Opis grupy badawczej jest jasny. Warto jednak podkreślić, że grupa ta, to mężczyźni uzależnieni od alkoholu pozostający w leczeniu. Jest to w tekście zawarte, ale jednocześnie ginie w przedstawionych hipotezach czy analizie wyników. Nie ma informacji czy w badanej grupie mężczyzn były osoby, które nie pozostawały aktualnie (w czasie badania) poza leczeniem. Tak więc stwierdzić można, że wszyscy badani pozostawali w leczeniu, choć na różnych jego etapach. Ma to znaczenie w odniesieniu do uogólniania i rozszerzania wyciąganych wniosków na inne grupy mężczyzn uzależnionych od alkoholu.

Metody pomiaru zmiennych ujętych w modelu przedstawione zostały w paragrafie 6.4. i składały się na nie:

Metryczka,

Kwestionariusz Oceny Zachowania Zasobów Stevana Hobfolla,

Test Niedokończonych Zdań Rottera – RISB Juliana Rottera,

University of Rhode Island Change Assessment (URICA) DiClemente I Hughesa.

Na uwagę zasługuje ostatnie narzędzie służące do pomiaru motywacji do zmiany. Opiera się ono na modelu zmiany Prochasky, Norcrossa i DiClemente. To model bardzo popularny, cieszący się zarówno wśród badaczy jak i praktyków dużym poważaniem. W Polsce nie było do tej pory narzędzia umożliwiającego pomiar motywacji do zmiany w oparciu o ten model. Autorka dysertacji dokonała własnego tłumaczenia wraz ze wstępną adaptacją narzędzia. Z opisu wynika, że przeprowadzony został ponowny przekład z języka polskiego na angielski i weryfikacja pierwotnego tłumaczenia. Tak więc zachowane zostały rudymenarne zasady tłumaczenia testów. Dobór metod do pomiaru zmiennych jest optymalny i nie budzący zastrzeżeń. Wprowadzenie nowego, ważnego narzędzia do literatury i badań polskich zasługuje na docenienie.

Zastosowane statystyki kończą rozdział metodologiczny. Oprócz statystyk opisowych Autorka dysertacji zastosowała współczynnik r Pearsona, analizę regresji wielozmiennowej oraz analizę mediacji. Częściowo analizę mediacji przeprowadziła z wykorzystaniem klasycznego podejścia Barona i Kenney'go. Jak zauważyła, podejście to w ostatnich latach jest krytycznie oceniane, zwłaszcza przez Andrew Hayesa. Stąd sięgnęła do programu PROCESS IBM SPSS, gdzie Hayes zaproponował inne podejście do analizy mediacji, szczególnie odwołując się do metody bootstrapowej w ocenie efektów mediacji. Są to najnowsze propozycje światowego autorytetu w zakresie mediacji, moderacji i analizy procesów warunkowych. W tym miejscu należy podkreślić śledzenie przez Panią Reczek najnowszych trendów w analizach statystycznych związanych z analizą mediacji.

Podsumowanie: część metodologiczna rozprawy sporządzona jest bardzo skrupulatnie, jasno i logicznie - może być ona traktowana jako wzorzec dla innych rozpraw.

Część empiryczna rozprawy

Składa się z trzech rozdziałów, rozdział VII i VIII to analiza wyników badań własnych, rozdział IX stanowi podsumowanie oraz dyskusję wyników. Część ta jest dobrze ustrukturyzowana, a wywód jasny i konsekwentny. Rozdział VII odnosi się do analizy zasobowych korelatów przystosowania osobistego uzależnionych od alkoholu mężczyzn, chciałoby się dodać – pozostających w leczeniu. Analiza opiera się głównie na badaniach korelacyjnych i analizie regresji. Analizowane są związki między poziomem zasobów a przystosowaniem, zyskami w zasobach a przystosowaniem oraz stratami w zasobach a przystosowaniem. Po każdej analizie Autorka weryfikuje przyjęte hipotezy i wyciąga pierwsze wnioski: doświadczenie straty we wszystkich rodzajach zasobów koreluje z gorszym ogólnym przystosowaniem osobistym, zyski w zasobach podmiotowych korelują pozytywnie z przystosowaniem osobistym, brak natomiast związków między zasobami materialnymi

a przystosowaniem osobistym. Kolejny rozdział (VIII) skupia się na analizie złożonych związków mediacyjnych. Wpierw badane są za pomocą analizy regresji zasobowe i mediacyjne predyktory przystosowania osobistego. W kolejnym kroku badane jest znaczenie motywacji jako czynnika pośredniczącego w związku między dystrybucją zasobów a przystosowaniem osobistym. W tym celu Doktorantka buduje szereg modeli mediacji, które weryfikuje w oparciu o program PROCESS z wykorzystaniem metody bootstrapowej w ocenie efektów mediacji. Nie pomniejszając wartości poprzednich analiz stwierdzić należy, że jest to najciekawsza część analiz. Autorka sprawdza efekty pośrednie dla motywacji na różnych etapach zmiany: prekontemplacji, kontemplacji, przygotowania czy działania. W modelu Prochasky i DiClemente etapy te charakteryzują przebieg procesu zmiany, który odnieść można do zachowań ale i rozwiązywania różnorodnych problemów jednostki. Autorka dysertacji analizowała w kilku modelach regresji predyktory przystosowania osobistego w odniesieniu do motywacji w jej różnorodnych etapach zmiany. Opisała bardzo szczegółowo uzyskane wyniki i podjęła z nimi dyskusję w oparciu o wyniki innych badań. Wydaje się jednak, że w zalewie tych analiz zbyt mało zostały wyartykułowane oryginalne wnioski z badań własnych, które można by było uwidocznic w dyskusji:

1. Motywacja w fazie kontemplacji istotnie pośredniczy między stratami materialnymi (praca, dom, itp.) a przystosowaniem,
2. Motywacja w fazie przygotowania istotnie pośredniczy między stratami energetycznymi (sen, praca, kontakty z bliskimi, odpoczynek, zdrowie, siły witalne, rozwój) a przystosowaniem
3. Motywacja w fazie działania i podtrzymania jest predyktorem przystosowania podobnie jak zasoby podmiotowe czy bilans strat i zysków (choć bezpośrednio taki bilans nie był badany ale w dyskusji można pozwolić sobie na taką interpretację),

We wnioskach aplikacyjnych Autorka wskazuje na wagę uzyskanych wyników dla praktyki pomocowej. Idzie tu jednak w kierunku zaproponowanym przez Modrzyńskiego, który sugeruje odejście od oddziaływań psychologicznych na rzecz współpracy systemowej wielu organizacji, czyli de facto pracy socjalnej nakierowanej na osoby uzależnione. Czy jednak jest to uzasadniony wniosek? Moim zdaniem uzyskane wyniki badań przez Panią Dorotę Reczek wskazują na coś odwrotnego. Należy pogłębić formy pracy psychologicznej osób uzależnionych o bardziej psychoterapeutyczne oddziaływania, a nie tylko nakierowane na zmianę zachowania. Proces zmian ujmowany w modelu Prochasky i DiClemente, jak to wskazał Czesław Czabała, z powodzeniem można odnieść do zmian zachodzących w procesie psychoterapii. Na podstawie badań Pani Reszko stwierdzić można, że terapia osób

uzależnionych nie może opierać się tylko na powiększaniu świadomości destrukcji alkoholowej ale musi od początku wzmacniać i pozyskiwać nowe zasoby. W pierwszych etapach pracy z uzależnionymi mężczyznami istotne jest rozpoznanie strat „namacalnych” (materialnych) i ich ograniczenie ale i powiązanie z używaniem alkoholu. Wzmacniać to może ich motywację do zmiany, powiększać też wgląd w istotę problemu uzależnienia. W fazie przygotowania do zmiany istotne znaczenie może mieć skupienie się na stratach energetycznych i odzyskanie przez klienta zasobów w tym zakresie. Wydaje się, że pacjent w tej fazie gotowy już jest do dostrzeżenia znaczenia zasobów energetycznych w jego przystosowaniu podmiotowym. W obu fazach praca terapeutyczna może wiązać się z oddziaływaniami interwencyjnymi czy socjalnymi (lepiej jednak jest „uczyć łowić rybę niż dawać wędkę”). Motywacja do zmiany w fazie działania i podtrzymania wiązać się może z oddziaływaniami czysto psychoterapeutycznymi, które pomogą dokonać realnego bilansu zysków i strat oraz wychodząc od zasobów, od ich wzmacniania i pozyskiwania, pozwolą ograniczyć deficyty. Można oczywiście jeszcze bardziej szczegółowo odnieść się do potencjalnych celów terapeutycznych, które wskazać można na podstawie uzyskanych wniosków z przeprowadzonych analiz. Wydaje się jednak, że postulat Modrzyńskiego odnieść można przede wszystkim do grupy mężczyzn uzależnionych z głęboką destrukcją i stratami. Faktycznie w ich przypadku praca socjalna może mieć podstawowe znaczenie. Większość jednak uzależnionych mężczyzn potrzebuje psychoterapii uzależnienia opartej nie tylko na rozpoznaniu strat, doświadczeniu w związku z tym frustracji egzystencjalnej (wolę to określić niż „sięganie dna”) ale przede wszystkim na rozpoznaniu i pozyskiwaniu zasobów. Ciekaw jestem, jak podobne analizy wyglądały by w grupie kobiet uzależnionych. Czy dla nich motywacja w fazie kontemplacji również pośredniczyłaby w relacji strat materialnych i przystosowania?

Na koniec analiz i podjętej dyskusji Doktorantka opisała (w sposób szeroki) ograniczenia badań własnych wskazując na różne ich aspekty.

Podsumowanie: część empiryczna przedstawiająca wyniki badań własnych, ich analizy oraz podjęta dyskusja zostały przeprowadzone w sposób poprawny, świadczący o dobrym warsztacie metodologicznym Doktorantki. Praca ma charakter nowatorski o czym świadczy nie tylko użycie nowych (nieznanych w Polsce) narzędzi, ale przede wszystkim oryginalny model badawczy, co już wykracza poza to, co lokalne. Jej nowatorstwo związane jest przede wszystkim z ukazaniem motywacji (w różnych etapach zmiany) w związku zasobów psychospołecznych z przystosowaniem mężczyzn uzależnionych od alkoholu pozostających w leczeniu.

Przegląd literatury i badań w przedmiocie pracy jest kompletny i opiera się w przeważającej mierze na literaturze anglojęzycznej. Zgromadzona bibliografia obejmuje 482 pozycje. Autorka odwołuje się nie tylko do literatury teoretycznej i badawczej ale również klinicznej, psychoterapeutycznej i pomocowej.

Ocena strony formalnej pracy

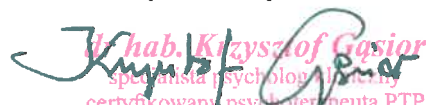
Struktura pracy jak i kolejność rozdziałów jest poprawna. Praca została zredagowana w sposób typowy dla rozpraw o charakterze empirycznym. Zastosowane zostały zaawansowane i zróżnicowane testy statystyczne opierające się m.in. na najnowszych koncepcjach analizy mediacji. Weryfikacja hipotez nie budzi zastrzeżeń, jest wnikliwa i jasna. Wnioski wyciągnięto w sposób adekwatny i poprawny. Język pracy jest czytelny i komunikatywny. Praca napisana jest na wysokim poziomie metodologicznym.

Podsumowując, stwierdzam że z formalnego punktu widzenia praca napisana jest poprawnie. Przedstawione podstawy teoretyczne, przedstawiony plan badań, jego realizacja i podjęta dyskusja wyników wraz z wnioskami nie budzą zastrzeżeń. Wskazują one na wysokie kompetencje naukowe i badawcze Doktorantki. Praca zawiera elementy nowatorskie, pogłębiające wiedzę na temat roli motywacji (związanej z etapami zmian) w relacji zasobów psychospołecznych i przystosowania osobistego uzależnionych mężczyzn.

Stwierdzam, że oceniana rozprawa napisana przez Panią mgr Dorotę Reszko spełnia warunki określone w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2017 r., poz. 1789) w zw. z art. 179 ust. 2 i 3 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku. Przepisy wprowadzające Ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669).

Ze względu na ponadprzeciętne walory pracy wnioskuję o jej wyróżnienie.

Krzysztof Gąsior

dr hab. Krzysztof Gąsior
specjalista psychologii klinicznej
certyfikowany psychoterapeuta PTP
supervizor psychoterapii uzależnień